

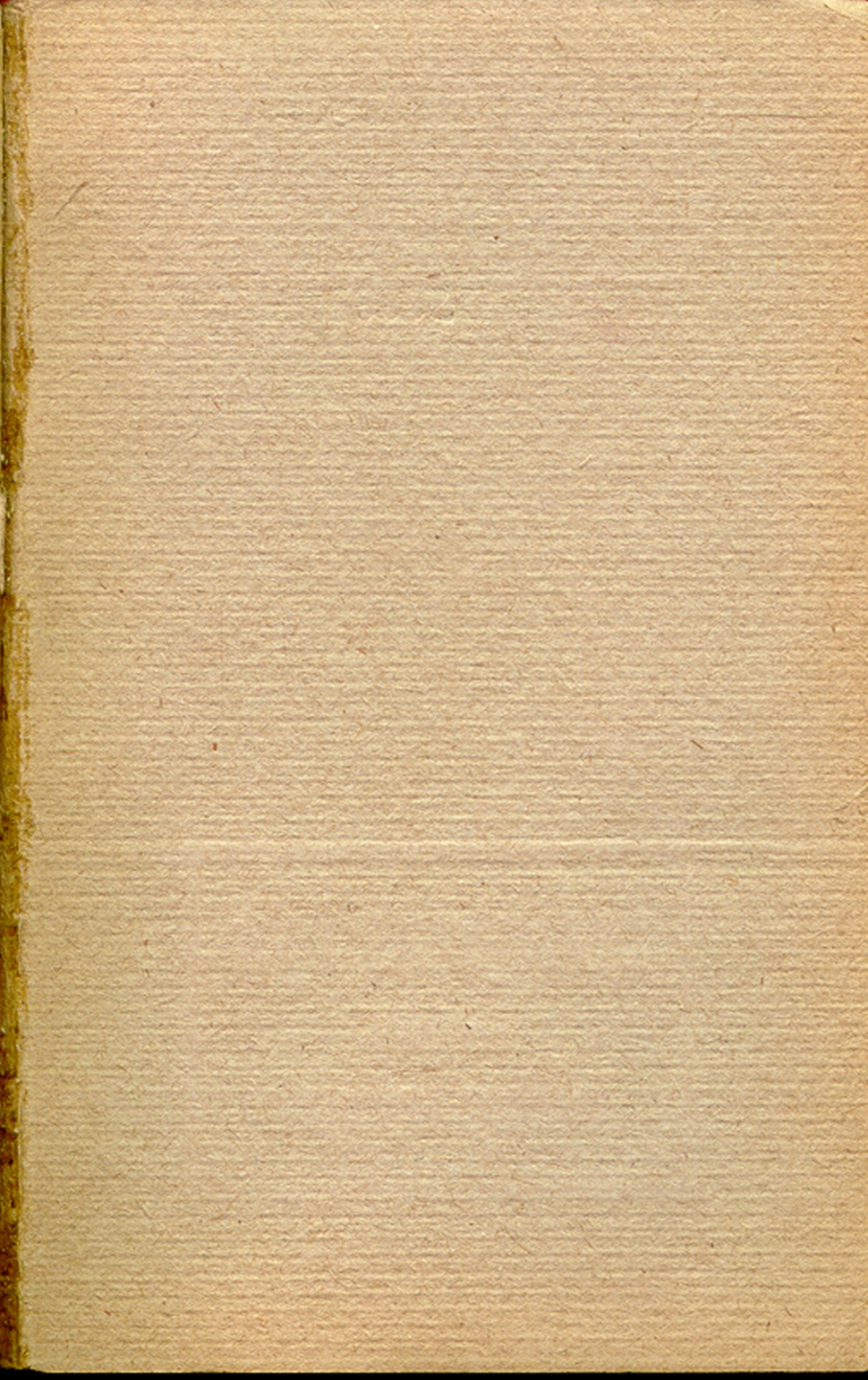
FÜLÖP ÁRON
KISEBB
KÖLTEMÉNYEI

KÖNYVNYOMDA R.-T. ODORHEIU (SZ.-UDVARHELY)

1921

FÜLÖP ÁRON

KISEBB

KÖLTEMÉNYEI

SZÉKELYUDVARHELY,
KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1921.

Ezeket az életében szétszórt verseket a költő, már nagybetegen, maga akarta sajtó alá rendezni. Többször kiment kertjének magaápolta gyümölcsfái alá, hogy ajánlást írjon elébük. De mindig úgy elfogta a keserűség, hogy könnyekben tört ki a fájdalom. Eszébe jutott, hogy két fogadott gyermekét, a sorstól kölcsönben kicsikart boldogságát, egymásután elragadta a halál. „Kiért éltem? Kinek dolgoztam?” mondogatta máskor is. Életének ez a vélt hiábavalósága tette még szomorubbá biztosan érzett elmúlását.

Ezekkel a lírai költeményekkel sem újabb dicsőség virágait kívánta epikus koszorújának cserlombjai közé fonni, — nem a nagy nyilvánosságnak szánta őket. Barátait, jó ismerőseit akarta megajándékozni velük. Azt is hagyta meg, hogy felesége csak ötven számozott példányt nyomasson belőle s azokat jó emberei között ossza szét. Ezen a kívánságán csak annyi változtatás történt, hogy felesége, összeszámlálván jó embereit, az ötvenes számot kevésnek találta és így készült ebből a lírai gyűjteményből száz számozott példány. Fogadják a megtisztelték ezt a késő megemlékezést azzal a szeretettel, amelylyel a szerző nekik szánta. Meg fognak győződni

belőle, hogy Fülöp Áron nemcsak epikusnak kiváló, hanem lírikusnak is igazi tehetség.

* * *

Fülöp Áron kézíratait és könyvtárát a székelyudvarhelyi református kollégiumnak hagyományozta. Itt végezte a gimnáziumot s itt aratta, az önképzőkör kereteiben, első írói babérait. Hálából e kitüntetésért az intézet elhatározta, hogy a költő életrajzát megíratja. Ezzel a megtisztelő feladattal az iskola Elöljárósága engem bízott meg. Így fordult a költő özvegyének, Sargavy Erzsébet önnagyságának is felém a bizalma a kiadás gondozásának rámruházásában. Én pedig főként abban látom feladatomat, hogy a költeményeket a szerző kéziratához vagy régebbi lenyomatokhoz mentül hívebben és teljesebben adjam, mentül több kegyelettel közvetítem.

Székelyudvarhely, 1921 július 1.

BAKÓCZY KÁROLY

IFJÚKORI VERSEK

*Az ördög folyton harcol ellene,
Aki Isten világ s idő felett,
De bár szörnyű a pokol fegyvere,
Diadalmas mindaddig nem lehet:
Míg lent virág nő, fent csillag ragyog:
Földön leend nő, égben angyalok...*

PROLÓG

(1887)

Silányság, — gyöngé lomha szárnyak
 Próbálgatási e dalok;
 Magam is többet hittem egykor,
 Mint amennyit ime adok;
 De vigasztal: nem a világnak
 Szántam és nem neki adom, —
 — Ibolyát fednek lombok, árnyak —
 Szállj kis könyvem hát szabadon!

Ne félj, sováran kritikus szem
 Nem méri rimed, ütemed;
 A „nagy tehetség“ nem kiált fel:
 Badarság — sérti fületem;
 Nem altatsz el szerelmes lánykát,
 Ki előbb sóhajt kínoson;
 Nem hallod az antíquár átkát:
 ... Kárba veszett fél garasom!

A „halhatatlanság“ kezéből
 Ne félj, soh'se nyersz aranyat,
 Elrugtad akár „Ellák“ bátyád,
 De csítt, „vőink“-nek több marad!
 Jó Kisfaludy sem mosolyg rád,
 Nem vagy vele sógor, koma;
 Petőfi tán? Hjah, szegény gazdád
 És drága Szikszay borá...

Zaj nem kísér, nem hizelgő bók,
 De szíves lesz a fogadás:
 Egy érző szív, fogékony lélek,
 Melyen nemes minden vonás,
 A kinek oltár az örök szép,
 S az éginek apostola, —
 Kis könyvem, ő a „nagyközönség“
 És kritikusod mosolya.

Szállj el hozzá, szállj lenge szárnyon
 S beszélj neki egy bús regét:
 — Volt, hol nem volt — szegény királyfi —
 Vágyott, szeretett, hitt, remélt,
 Édes álom ringatta karján,
 Szépet, gyönyörűt álmodott,
 S boldog volt bár a bércek alján,
 Kezébe vön vándorbotot.

S indult, kísérte illat és dal
 A földön és a föld felett,
 Álmából a nap akkor ébredt
 Távol ködös bércek megett;
 — Csak e sugár vezessen, intsen!
 Nem, nem lehet kihálnia,
 Alleluja, — hatalmas Isten!
 — Zengett ajakán az ima.

Aztán dal, illat egyre foszlott,
 S aládült egeről a nap — —
 Volt — hol nem volt — szegény királyfi
 Iszonyú sötétben maradt.
 A fény kihalt, nincsen szövétnek — —!
 Fent nincs ég, elsülyedt a föld,
 S üvöltése törpének, rémnek,
 A mi egy végtelent betölt.

Volt — hol nem volt — szegény királyfin

Az átok, a kín végtelen ;

Fakad-e dal, árad-e illat

A völgy ölén, a bérceken ?

Ember lelkében él-e még hit ?

Szívben vágy, szeretet, remény ?

Ő nem kérd erről semmit, semmit,

Ő csak kacag, — kacag szegény !

Menj kis könyvem, szállj lenge szárnyon,

Mondd el e bús történetet :

A tündéralom szertefoszlott,

Szegény királyfi elveszett,

A hit megégett, vágy kielégett !

— S ha szeméből egy könny fakad,

— Szállj kis könyvem, ő megért téged

S te megnyeréd jutalmadat !

AZ ÉN NÓTÁM

(Fiatalkori zöngemény)

Hajh, miért születél
Magas palotába' ?
Mért nem vagy a pásztor
Mezitlábos lánya ?
Nem élnél most gyászban,
Néma, nehéz búba' —
S éjjelnap a könnyem
Éretted nem hullna.

Hajh, miért születtem
Alacsony kunyhóba' ?
Mért nincs az apámnak
Bársonyos hintója ?
Nem öldökölné most
Búbánat a lelkem —
S titkos éjszakákon
Nem síratnál engem !

ŐSZI ESTE

(1883)

Őszi este, csendes alkony —
Némán ülök a tóparton,
Szomoru fűz lombja hull rám,
Áltató dalt zsong a hullám.

Fejemet kezemre hajtom ;
Lassu szellő susog halkon :
Sok itt a kín, sok a bánat, —
A fáradtnak ágyat, ágyat !

Körülöttem táncot járnak
Ismeretlen siri árnyak,
Susogva az elmúlásról,
Földi üdvéről, boldogságról.

De im amott egy kis visszfény,
Egy csillag a tó sík tükrén
Most elhal, majd újra éled —
— Tovább, tovább, csüggedt lélek.

OTTHON

(1883)

Minden az az ismert régi,
Ma is nyit a kert virága,
Az a vén fa ma is ott áll,
Régi törzse, koronája.

Bokor alatt, hűvös árnyban
Ott fészkel még a madárka,
Hű szerelem s örök bánat
Vegyül ma is bús dalába.

Az a kis lány — feslő bimbó —
Ma is az az ismert, régi,
Itt feledett földi angyal,
Lelke szárnya tiszta, égi.

Minden úgy van, mint elhagytam,
Nem változott semmi itt még,
— Istenem, ha én is újra,
Aki voltam, az lehetnék!

SZEGÉNY ÁRVA GYERMEK . . .

(1883)

Szegény árva gyermek, kegyetlen kidobva
 A rideg világba, hideg közöny elé,
 Nincs egy kicsi kunyhó, amely befogadja,
 Kéz, mely megáldaná s könnyét letörtené,
 Senkije, semmije széles e világon,
 Hervadozó fűzfa kopár pusztaságon,
 Mely csak azért termett,
 Hogy játéka legyen zúgó fergetegnek.

Hányódik, vetődik, azt se tudja hol jár,
 Oly ismeretlen itt erdő, mező, liget,
 Hol bölcsője ringott, messze az a határ,
 Ki tudhatná hány száz mértföldnyire innét!
 Oh de sem az, sem ez, neki nem otthonja,
 Ide a kín köti, oda a gyász vonja,
 Ott holtakat hagyott,
 Ez élő temető, benn' maga a halott.

Ott a múlt sajogna, itt a jelen éget,
 S a jövő tán titok? nem, ő azt is látja,
 Nem takarja fátyol az ijesztő képet,
 Nem vigasztalhatja ez a kis szó: hátha!
 Régen szétszakadt a remény végső szála,
 S a mi még fenntartja, az a hit világa,
 Oh ha ez sem égne,
 Tán fölé borulna a kárhozat éje!

Árvák édesatyja, te könyörülj rajta,
 Annyi árva közül a legnagyobb árván,
 Takard be, ringasd el szelíd álom karja,
 Csendes nyugalommal enyhet adó párnán,
 Biztos rév, csendes sír, nyilj meg, fogadd bé te,
 Ott talán számára is terem majd béke,
 Ott talán megpihen
 Szegény árva gyermek — szegény árva szívem!

SZÉKELYFÖLDÖN

(1883)

Üldözve a gondtól, bútól,
Megjöttem a hosszú útról
S pihenhetek kebleden
Fenyves erdők büszke tája,
Bérces Erdély koronája,
Szülőföldem, — mindenem!

Miért bámulsz? nem ismer sz rám?
Nem én vagyok, kétkezel tán?
Hajh, rég láttál, nem csoda!
Míg feletted egy és örök
A sors keze, fiad fölött
Változóan mostoha.

Lám feletted bár gyakorta
Járt a vihar dúlva, rontva,
Mégis, mégis nyomtalan;
Fiadat egy kis vész érte,
S egy haragos lebbenésre
Minden, minden oda van.

Egy maradt csak, a mi régi,
Hangja tiszta, lángja égi,
Mint mikor elhagytalak:
Ma is oly hőn szeretlek
Zúgó csermely, büszke hegyek,
S madárdal a lomb alatt.

Ismerj rám hát, fogadj bé te
Fájó lelke menedéke
Bérces, erdős, hegyi táj,
Vég karodra, ringass lágyon
Régi ábránd, régi álom
S üdv leend tán ami fáj!

RÉKA SIRJÁN

(1883)

Szép holdas éjen, sűrű lomb alatt
 Fájdalmasan kél a madár dala,
 Ős rengeteg keblén a kis patak
 Egy sír mellett zokogva fut tova,
 Hó-fedte bércek, fenyves büszke táj
 Fölé borul titkos bűvös homály.
 S e bűvös fátyol egy kis sirt fedez —
 Egy nép anyjái: Réka sirja ez.

A férje nagy volt, — egy világverő, —
 Nyomába kelt szabadság s rabiga,
 Szólt s porba omlott szellem és erő,
 S egy világnak kellett meghalnia.
 — Ez gyöngé nő, tavaszi kis virág,
 Melynek életet egy sugárka ad,
 Egy fájo sóhaj, könnyü lehelet,
 Örök hűség és örök szeretet.

Az már nevével lángra gyújt, hevít,
 Hírére a honfiszív feldobog,
 Csodálva látjuk dicső tetteit,
 S féljük a rombolót, a zsarnokot.
 — Ennek alig hagyott egy kis nevet
 Sötét lapján a bús emlékezet,
 Csak síró szellő hordoz szerteszét
 Rövid éltéről egy-egy agg regét.

Annak sirjához útra nem lelünk,
 Mert sirja egy világ szívébe' van,
 Sehol sincs és mégis van mindenütt,
 — Az örök napnak örök éje van, —
 — Ezé itt áll a csendes völgy ölén,
 Csermely-parton, ezredes szirt tövén,
 Hantján rózsató hervad, meg virul,
 Szívéből fakad s kebelére hull.

— — Szerény ibolya és a büszke tölgy,
 Egymás mellett parány és óriás,
 Világverő hős és egy gyöngé hölgy
 Hogy egy legyen: mily isteni varázs!
 De ha eggyé lett dicsőség s erény,
 Sötét vak éjet ha átsző a fény,
 Villám s oltártűz eggyé olvadt:
 Ki mondaná meg: melyik volt nagyobb?!

SZÉKELY NÓTÁK

(1883)

I.

Kerek erdő, sűrű sötét homályu, —
 Közepében van egy nagy fa, hatágu,
 Hejh magas fa, jegenyefa, hatága,
 Nem látsz engem többé abba' határba'!

Az a határ bíró uram határa,
 Az a kis lány bíró uram leánya, —
 Kerek erdő, széles határ, beszéld el:
 Az a kis lány kinek játszott szívével?!

II.

Kerek erdő, kerek erdő
 Hejh be sokszor jártam benned,
 Gerlicétől, vadgalambtól
 Eltanulni a szerelmet.

Gerlebúgás, galambhűség
 Lombjaid közt ma is járja,
 De én inkább figyelek már
 A kesergő csalogányra . . .

III.

Az Olt mente téres róna.
 Hejh ha az az enyém volna!
 Nem is kellene egészen,
 Megférnék egy kicsi részen.

Kicsi részén a rónának,
 Kis kertjében a rózsámnak,
 Kis kert egyik szögletében:
 Galambomnak az ölében!

IV.

Azt beszélík faluhosszat,
 Hogy én vagyok a legrosszabb,
 Menyecsskéket bolondító,
 Leányokat szomorító.

Ne higgy, rózsám, bármit szólnak,
 Irigy nyelvnek, hamís szónak,
 — Lám búzát ver a madár is! —
 Jobb vagyok én a jónál is!

V.

A rózsám kerjében
 Rózsabokor alól
 Fülemile madár
 Éjjel-nappal dalol.

Ici-píci ajkán
 Imígy szól a bánat:
 Hamísak, hűtlenek,
 Csalfák a leányok.

Gyönyörű galambom
Ne értsd meg e vádat,
Vádolja a madár
Az édes anyádat.

Miatta lettél te
Hütelen én hozzám,
Ha anyád nem volna
Bizony megátkoznám!

EGY SÍR FOG ÁLLANI...

(1883)

Egy sír fog állani egyedül, magába',
Korhadó fejjével a temetőszélen,
Virrasztója lesz a feledés homálya,
S a haragos szélvész zivataros éjen,
— Az, hogy növelje a bedült hant sötétét,
Ez, a korhadt fejét hogy kidöntse végkép.

Hinthet a kikelet virágot a földre,
Dalolhat a madár, virulhat a rózsza,
Az a magányos sír bogánccsal lesz fődve,
S unatkozó tücsök hangja kél alóla.
— Ha levetem végre e nyomasztó terhet:
Az a magányos sír az én sírom leend.

S míg én itt pihenek, te majd emelt fővel,
Mosolygó ajakkal rózsás úton járva
Valósulva látod a futó idővel
Mindazt, mit ma ígér hűs lelked álma, —
Eljönnek, köréd gyűl egy hazug csoportba
Hajlongók, tömjénzők hízalgő csoportja.

S megnyílik a vásár: ki ad többet érte?
 Nem szívet árulnak, annak nincs ma ára, —
 Egy leány *eladó*, nos kinek van pénze,
 Hozzá cifra neve s magas családfája,
 Megveheti bizton! — Ez lesz, ez a sorsod,
 S e nehéz sors terhét szeretetlen hordod!

Egy sir fog állani egyedül, magába', —
 Dűledez, roskadoz, emberkéz nem védi.
 Ha rágondolsz egykor porladt lakójára
 S tán meglátogatod, — mit felelsz, ha kérdi:
 Boldogtalansága melyikünknek nagyobb?
 Melyik kettőnk közül a szánandóbb halott?

EGY ÁRVA LEÁNYNAK

(1884)

Akinek te voltál a földön legdrágább,
 Őva ki ápolta gyöngé rózsaszálát,
 Széltől is ki védett, szellőtől is féltett,
 S álmaid ellésve virrasztotta éjed,
 A féltő, a gondos, a szerető áldott,
 Gyöngé gyermekszívnek Isten után minden,
 Az utolsó csókkal míg fel égbe szállott:
 Te árva maradtál, kinek anyja nincsen.

Ütszéli virágot eltaposó lábtól,
 Ősre fakadt bimbót őszi dér fagyától,
 Ibolyát, mely ébredt kora kikeletre:
 Ki óvja, ki védje, ha nincs ki szeresse?
 Hát a szegény árvát, a leányt, a gyengét,
 Kis nesz is kit rémit, gyiktól is ki reszket,
 Galambnál is gyengébb, virágnál is szendébb:
 Ki veszi le róla a földi keresztet?!

Tövis közt, göröngy közt vezet az ő útja,
 Ag is inkább tépi, szél is inkább fúja,
 Úzik, csalogatják ismeretlen árnyak,
 S megcsendül kacajja a gonosz világnak ;
 Futna, menekülne, oh de hová, merre ?
 Enyhelyet keresve vadonba vetődik,
 Panaszára gúny a visszhang feleletje —
 Egy szegény árvával még az sem törődik !

S én, kinek drága vagy, szentebbnél is szentebb,
 Ki aggódva féltlek s hejh féltve szeretlek :
 Távol a világba törve rögös útat,
 Én se enyhíthetem a te örök bűdát.
 Bujdosó szegényen míg hany-vet az élet,
 Míg a vihar hajóm árbocát szaggatja :
 Foszladozó szárnyán a csalfa reménynek
 Vergődöm magam is, téged is siratva.

De bús éjszakákon, gondvirrasztó éjen,
 Mikor csak a kín s a fájdalom van ébren,
 Egy kis fény szűrődik át az éj-homályon —
 Ő az — ő az Isten — oh én látom, látom,
 S imádkozom bizván ! Imádkozzál te is,
 Igaz szív fohásza megelé az eget,
 Ő az árvák atyja s ha sujt is, ha ver is,
 A ki benne bízik, az árva nem lehet !

ARANYHAJU FIRTOS

(1884)

Firtos tündér vára fellegekbe nyuló, —
 A firtosi aljban egy alacsony kunyhó, —
 Egy alacsony kunyhó vályoggal tapasztva,
 Hetedhét országnak kuruzslója lakja;
 Békafej, kígyófark, iraló fű, vasszeg,
 Ital, mít ha izlelsz, ifijan nem halsz meg,
 Ráolvasás sebre, szerelmi varázslat:
 Kis újja hegyén van jó Riska banyának.

A kunyhó homályán egy sugár fut végig —
 Fazekas Aniska félénken belépik.
 Hozott Isten lányom, gyenge rózsaszálam, —
 De mért ily remegve, mért ily halaványan?
 Beteg vagy? irt adok, amely megenyhítsen,
 Búd van, bánatod van? felvidítlak, kincsem!
 Álmodtál, rosszat? javallom, csak váld meg!
 — Felsőhajt Aniska: A szeretőm csalt meg!

Lángot vet, hétszínűt a forraló alja,
 Riska asszony nem néz se jobbra, se balra:
 — Hej ebben a lángban sok a sárga, sok-sok,
 Fazekas Aniska, nehéz a te sorsod!
 Soha el nem oszlik, sírig tart a bánat,
 A te egéd napja soha fel nem támad,
 Nincs hatalom földön, nyilván égbe' sincsen,
 Barna szeretőddel amely egyesítsen.

Karcsu magas pásztor — jegenyefa szála —
 Szóke Nyikó mentén nagy ritkán nő párja, —
 Gyöngye volt, megingott, esküjét felejté,
 Aranyhaju Firtos búbája megejté,
 Aranyhaju Firtos búbája, varázsa,
 Csókja édessége, szemevillanása.
 S hajh, kit egyszer tündér karjai öleltek:
 Tündér szerelemből soh'se szabadul meg.

Hanem ha akadna földi ember olyan,
Élettel, halállal aki ne gondoljon,
S éjfélkor kimenne bosszút állni érted,
Atlépné a bűvkört, honnan ki nem léphet,
Hol kire jöt mondak, meg vagy az mondva,
Akit megátkoznak, az átok megfogja —:
Aranyhaju Firtos, de nagyon megbánnád,
Meg is megfizetnéd csábításod árát!

Utolsó lángot vet a forraló alja,
Riska asszony nem néz se jobbra, se balra,
Ideje letellett, hogy többet mondhasson. —
— Fazekas Aniska kitántorog lassan.

* * *

Édes anyám lelkem, — Fazekasné asszony!
Ünnepi ruhámat nézd, ide akasztom;
Varrogasd meg, mosd meg, tisztára, fehérre,
Felöltözöm holnap ünnepi fehérbe.
Én magam kimosnám, de lásd sok a gondom,
Virágot kell szednem a firtosi dombon,
Virágot kell szedni, bokrétába rakni,
Kézfogómon holnap jegyesemnek adni.

Fazekas Aniska tovamegy nagy sebtén; —
Nyúl fut át előtte kettő is keresztben,
Bagoly is megszólal rosszat jósló szóval,
S mintha intené a meredek hegyoldal,
Hogy tovább ne menjen, meg-megbotlik lába,
Hívja, csalogatja az erdők virága:
Jöszte csak Aniska, várlak, régen várlak,
Szakits le s vigy haza az édesanyádnak.

Fazekas Aniska semmit sem lát, nem hall, —
Behinti a hold a hegy ormát arannyal,
S hintés közepében mi elébe tárul,
Az ami megfosztja szemevilágátul.
— Bűverejű körben mindakettő ott van,
Hűtlen szeretője tündért ölel ottan,
Aranyhaju Firtos csók mámorát issza,
S hejh, ki az övé volt soh'sem nyeri vissza.

Álló föld megfordul karikába-körbe, —
 Fazekas Aniska belép a bűvkörbe,
 Merev a tartása, szörnyű a nézése,
 Aztán felsikolt, hogy mindakettő értse:
 — Te csábító tündér, fogjon meg az átok!
 Elcsábított hűtlen, — neked — jót kívánok!
 — Fazekas Aniska egyebet se szóla,
 Egy álló helyében összeesett holtra.

* * *

Éjjel ha látjátok tüzes lídérc futtát,
 Ne tudakozzatok kósza vándor útját,
 Ne is sajnáljátok, meg se' is szánjátok:
 — A csábító tündért megfogta az átok...

NAPPAL BOLYONGVA ...

(1884)

Nappal bolyongva itt is, ott is,
 Hol annyi pompa, annyi fény,
 Feledem, hogy hányódva most is
 Szegény vagyok, kopott szegény,
 Hogy annyi küzdés bére bánat,
 Tövisé enyém a virágnak,
 Ápoltam fát, hogy másnak nőjön:
 Mindezzel én ma nem évődöm.

Este, ha jön a csendes alkony,
 Altató szendert hint, lehel,
 S álomra fõm hiába hajtom:
 Nem sorsom bûja úzi el;
 Nem fáj, hogy az is, ez is bántott,
 Feledve mindent, megbocsátok;
 Világ-ütötte seb nem éget.
 Az én fájdalmam mélyebb, mélyebb.

— Kis fészek állott távol — messze,
 Bércek ölén, hús lomb alatt,
 Nyájas mosollyal járt felette
 A kelő nap s az alkonyat;
 Békés családnak kis csoportja,
 Szeretet és hit egybeforrva,
 A rút világtól óva, védve —
 Földi mennyország tiszta képe.

Bolyongva sorsom rögs útján
 Ez a kép kísért szüntelen,
 Oáz a puszták sivatagján,
 Vak éjben csillag volt nekem,
 Kalózfényt élém csak ez hintett,
 Remény felém csak innen intett,
 Hogy itt leszek, ha lehetek majd,
 A boldognál is boldogabb.

És hajh, míg hányt-vetett az élet,
 Ez a csillag is lefutott,
 Ez a remény is semmivé lett,
 — Az utolsó, mely biztatott, —
 Boldogságot már ott se lelnék,
 Csak a szent fal vihardúlt helyét,
 Oltárt, amelynek lángja, fénye
 Beolvadt a gyászos éjbe.

Bolyongva, küzdve, alva, ébren
 Ez a mi éget szüntelen,
 Napfényben, árnyban, sötét éjen
 Egy romnak képe megjelen.
 — Nyomasztana az élet terhe,
 Ne lelnék soha se enyhelyre,
 Bolyongva folyton örök árván:
 Csak ezt a képet so' hse látnám!

A NYÍLHÚZÁS

(1884)

A bágyi vár fokán, hol pihen a felleg,
 Fel s alá a szellő turul zászlót lenget.
 Jó Ferenczi István palotája, terme
 Kövekből kirakva, arannyal kiverve
 Az erőnek s fénynek szilárd foglalatja,
 — Ravóban rakatta s az is az, ki lakja.

Nagy lakoma, vígság, áldomásnak éje;
 Ferenczi Istvánnak láng csap a szemébe:
 Etele maradvák, székeltek, leventék!
 Nyilaink, kopjaink a Krisztust leverték,
 Fut a pogány népe — a keresztet felő —
 Diadal Hadúrnak, ki örökkön élő!

Hahaha! egy Krisztus, egy földön járt semmi!
 Nevetség, cudarság hívőjének lenni!
 Egy Krisztus, ki meghalt valamely kereszten:
 Bűne a világnak hogy ezért kivesszen!?
 Hahaha, istenfi, porból gyurt megváltó!
 Nosza jó leventék, legyünk Krisztust játszó!

Ama bolond népnek nem elég egy úgy se,
 Legyen tehát kettő, igen Hadúr ucscse,
 Nyilat huzunk egyen' s kire a sors fordul,
 Meghal az hajnalban érettük a sorbul:
 Kénosi hegy szírtje új Golgotha lészen, —
 S a ki ellenszólna, én magam kivégzem!

Fakad a beszédre hahota falrázó,
 Csak egy öreg táltos, hitet magyarázó
 Ül szomorú szótlan, földre görnyedt fővel
 S mozdulatlan ajkon imádságot tördel;
 Mig távolról dörgő dübörgése égnek
 Haragos zúgással bezúgja az éjet.

De torozók ajkán behal a szó csendbe;
 Döntött a nyílhúzás sorskivető rendje;
 S nézve a ravóban ama íj rovását,
 Amíg rámereszti meredt pillantását,
 Szeme előtt zordul összezsap az örvény
 És csak ennyit dörög: kimondott szó törvény.

S hogy felkelt a hajnal rózsapiros színben,
 Meghalt egy levente a kénosi szírtén,
 Ezredes törzsöknek egy koronás ága,
 Kerek Székelyország legszebb daliája,
 Hadurt féltő népnek drága szemefénye,
 — Ferenczi Istvánnak *atyái reménye*.

S csendesség ijesztő lön a bágyi várba',
 Csítt, Ferenczi István fíja jöttét várja,
 Mert megjön bizonynal, feltámad ő váltig,
 Ki egy új Krisztus, rajt' nem tesz túl a másik,
 S Hadur sem engedné a sarjat kiveszni,
 Nem hogy ő legyen az utolsó Ferenczi.

Csítt! Ferenczi István fíja jöttét várja;
 Megjön, meg, harmadnap hajnalhasadtára,
 Várja s ha akkor nem, megjön az nap este, —
 S várta míg az éjek éjjele befedte
 És várja azóta. — Ma is, hogyha éj lett:
 Nagy zokogó bűgás felveri az éjet!...

KARÁCSONYI ÉNEK

(1884)

Az angyaloknak kara zendül:
 Krisztus szállott alá a mennybül!
 Dicsőség fenn, a földön béke,
 Megváltva világ bűne, vétke!

Híszem, mit az égi hang hirdet:
 Eloszlatja fénye a hitnek
 Az éjek éjét, — meg lesz váltva
 A századok örök nagy átka.

Híszem: fajunk a gyöngé, gyarló,
 Bűnben fogamzott, bűnre hajló,
 Pora a földnek s úr felette:
 A hitben ujja lesz teremtvé.

Híszem, hogy aki félre lépve
 Mint első dobott sárt erényre,
 Gáncsa volt szépnek és nemesnek:
 Örök kárhozatba nem eshet!

Híszem, hogy kié az öröklét,
 Magához emeli a gyöngét,
 A kételkedőt magához váltja
 S mindenkinek meg lesz bocsátva.

De hogy amíg rajongtam érted,
 Kacagva lelkem összetépted,
 Hogy annyi ábránd, annyi álom,
 Oly sok reményem holtra váljon:

Hogy olíthatatlan lángban égjek
 Szétfoszlott szálán a reménynek,
 Bolyongva romok között járjak,
 Romja közt vesztett ifjuságnak:

Hogy e bűnöd megváltva légyen,
 — Bár imádkozván esdve kérem,
 Hogy megbocsáthassa az Isten:
 — Oh ezt az egyet — nem hiszem!

DE PROFUNDIS

(1885)

I.

Mig messze jártam a világba',
 Hányódva mint a többi árva,
 Mi kincsem volt, mind elveszett:
 Szélvész elhordta, elsodorta,
 És eltemette sárba, porba
 Vágyaimat s reményimet.

Világ folyása, ember átka!
 De sok halandó, bár belátja,
 Káromol földet és eget.
 Én, nagy Isten, ezt soh'se tettem,
 Mig siratám mit elvesztettem:
 Esedezém kegyelmedet.

Mi éjet oszlat — az a sugár,
 Ami a sírokból is feljár,
 Bennem is lánggal lángola:
 Égtem egy bűvös érzetben,
 Szerettem örök véghetetlen,
 Hogy ne legyek boldog soha.

De gyászomat senki sem látta,
 Nem volt ez ajknak gúnyja, átka,
 Földön vigaszt nem kerestem;
 Szívemben holtan mig bolyongtam
 Enyhületért feléd fordultam
 Ki meghaltál a kereszten.

Multon s jövőn kétségbeesve,
 Biztatám ki felényít veszte
 És buzdítám a csüggedőt,
 Védve, akít sárral dobáltak,
 Kiittam mérgét a pohárnak,
 S nem hajték főt a gáncs előtt.

Mert benned bíztam, ki örök vagy,
 Hogy támad majd az éj fölött nap,
 Fényével ködöt oszlató,
 S ki az eszméért küzdve harcolt,
 Megnyeri a nehéz nagy harcot,
 Mert az igaz — mindenható.

De látom, a harc dőre, kába,
 Alvófélben a hit világa,
 A por s a rög, hajh, eltemet!
 Oh gyujts világot, csak egy kis fényt,
 Melynél utat kezdhessek ismét,
 S amely megmentse lelkemet!

II.

Elönti a lelkem valamely mély bánat,
 Éj, amelynek napja soha fel nem támad,
 Csillagfény, amelybe hajh sohase gyúljon
 Vezető szövétnek földi nehéz úton.

Kora verőfényben, valamikor, régen
 Nagy, merész vágyakban én is égve égtem,
 Epedve tekinték szédítő magasba,
 Csoda áhitattal királyi sasokra.

Valami megszólalt — kétkedőn bár — hátha!
 Mért ne járhatnád meg, ha más is megjárta,
 Göröngyös az útja, meredek a szírtje,
 A lankás aljból is alászedülsz szinte.

Tövis összeszurdal, rögöt fest a véred,
 A harcok-harcáért gúnymosoly a béred,
 Sárt dob rád a törpe, leroskadsz a kintul,
 S jajdulnod nem szabad! Ha erőd van indulj!

Indulj, — csak ez egy szót hallottam csupán én,
 S ott voltam az aljban, majd a meredekjén,
 Esdve marasztónak feléje se néztem,
 Hjába ontá könnyét az anyai két szem.

És éjjel és nappal nehéz utat futván,
 Rengeteg vadonban, zúgó vihar futtán,
 Haragos ég ontá sistergő villámit: —
 — Engem egy erős vágy előbbre, tovább vitt.

Meglepett a szomja ifjusági kéjnek,
 Csábos dala csendült csábító szirénnek,
 Édes szerelemről titkos regét mondó,
 Ifju észt megbontó, ifju szívet rontó.

Nem hallám, — csak mentem át ködön, homályon,
 A fájdalom nem fáj, akarám ne fájjon,
 Nem égetett gúnyja kételkedő bölcsnek,
 Nem tikkadtam el, bár nem vala egy hús csepp.

És le lett győzve az akadályok gátja!
 Ah végre ott voltam, egy lépés volt hátra, —
 Egy lépés s egy lélek mit eped, mit áhit,
 Mit imád rajongva: mind valóra válik.

Egy lépés! Oh így lesz egy perccé egy élet!
 Láthatlan ködből itt mi előmbe lépett,
 Mit tudom én, mi volt, angyal-e vagy ördög,
 Csak hangját hallám: — sirt, kacagott, üvöltött.

Itt vagy hát te is, itt! nosza kérkedj, kérkedj,
 Vágyaid, álmaid határát beérted,
 Lépd át, hanem előbb tekints be és nézz szét,
 Válaszd magadnak a magad tevő részét.

Nézd amott egyik kör — ez a legmagossa —
 Az ígét, az eszmét, mely lábbal tapossa,
 Mely előtt akinek íhlet adott szárnyat
 Nincs annak irgalom, nincs annak bocsánat.

Itt akinek vágya alkotva akarni:
 Kereszt halálával kell annak meghalni,
 S ha halállal halván eget kér magának:
 Élőké az érdem, hogy a holt feltámadt.

Mit babérnak néztél, osztalékos részvény,
 Pihen az önérdek neki jutott részén,
 Testvér ad testvérnek, apa oszt fiának
 Triumfus-koszorút — halhatatlanságot.

S így tovább! — De kérde: mi hát az a kép ott?
 Hísz igaz, nem rég ez egészen máskép volt!
 De hogy te alulról a mát multnak nézted?...
 Haha! dőre, balga, világtalan féreg!

De ne habozz, lépj be, hajtsd a fejed földig,
 Magasztald a törpét, a rögöt, a földít,
 Algögös nagyságnak légy tömjénezője,
 Alkotás típrója, érdem temetője!

Egy kis osztalékért esenkedjél térden,
 S mondd, hogy ez koszorú, melyet nyert az érdem,
 Hitedet tagadd meg, lelkedet add bérbe:
 S lesz nevednek hire, fénye, dicsősége.

— Kín végtelensége, pokol rövid perce,
 Lélek álma, vágya, ideálja veszve, —
 Mig fülembe csendült a csábos szó: lépj be!
 Kínos zokogással jajdultam az égre!

S betegen, bágyadtam tértem fordulóra,
 Lettem sors árjának küzködő hajója,
 Tépett vitorlával ide-oda hányna
 Ismeretlen földre, idegen világba.

S tépve a vitorlát a vihar dühöng még!
 Oh tetőled kérde, kié az öröklét:
 A végső foszlányt is hogyha összetépte,
 Dobja-e a hajót valaha majd révbe!

III.

Az élet összevisszasága
 Be megviselt, én Istenem!
 Azt sem tudom, én dőre, kába,
 Mit is keresek ide lenn?
 Mért tengődöm e rút világon,
 Hol tanyát vert a kétkedés,
 Kétségb'ésés az ifju álom
 És kárhozat az ébredés.

Az ideál, a cél, az eszme,
 Hisz igaz: szép volt végtelen!
 Érte rajongva futni messze
 Idegenbe, vak éjjelen,
 Démonokkal csatázni, vívni,
 S remélni, hogy díja babér,
 Igazban bízni, szentben hinni:
 Az üdv egy csöppjével felér.

Álmodni álmot, hogy az ember
 Képmása annak, ki örök,
 Szívében égi szeretettel
 Uralg e por a por fölött,
 Szépre, nemesre lelke készíti,
 Mely tiszta mint az ég maga,
 Ördögöt is angyalnak nézni —
 — Oh ifjúság áldott kora.

Aztán romján reménynek, vágynak
 Való avarján nézni szét,
 Hogy az ideál csalfa látszat,
 A cél, az eszme semmiség;
 A küzdelem badarság láza,
 Hiu töprengés, léha zaj,
 Bízalom, hit a lélek láncá,
 S ki hordja, díja gúny, kacaj.

Kit képére teremte Isten,
 A porba dobta önmagát,
 Lelkének égi fénye nincsen,
 De köd üli szívét, agyát,
 Testvér testvérét megtagadja,
 A koncert, mit érdek vetett,
 Az oltár pénzből van rakatva,
 Templomodban, oh szeretet!

A mélységből kiáltok hozzád
 Úr világ és idő felett,
 Világosítsd meg rajtam orcád,
 S emelj magadhoz engemet,
 Álmat, hogy mit se' lássak többé
 Oh küldj egedből, küldj *te* le,
 Míg lelkem pokolba nem dönté
 A kárhozatnak fegyvere!

HALOTTAK NAPJÁN

(1885)

A temető gyászos homályán
 Egy sugár ma is átdereng,
 A kegyelet égből leszállván
 Megáll a sírhalmok felett,
 S zarándokol az özvegy, árva,
 Szemekbe' könny, az arcokon gyász,
 S hol enyészet ül egymagába :
 Templommá lesz a néma ház.

Az áldozat oltára felgyúl,
 Lobog, lobog az ég felé,
 Érte üdvöt esd ott messze túl,
 Aki üdvét már föllelé,
 Az anya árva gyermekének,
 Kit e rút világon hagyott,
 Atya bánatos özvegyének
 Kér hő sebére balzsamot.

S a mécsek lángja egyre éled,
 Biborpalástot ölt az ég,
 Köréből bűv-varázsu fénynek
 A hit angyala előlép,
 Szemében üdvözítő láng ég,
 Feje fölött a glória,
 Hangját hallja a síri háznép:
 Feltámadunk — alleluja!

Meghallani az égi hangot
 Siessetek, siessetek!
 Nekem vigaszt lám az sem adhat,
 Veletek én hjába megyek,
 Halottim éjjele örök,
 Vállamon a síri kereszt,
 Hajnal soh'sem kél a fölött,
 Nap sohasem köszönti ezt.

De szent napján a kegyeletnek
 Én is felgyújtom mécsmet,
 S míg árnyaik körüllebegnek
 Szárnyadon, bús emlékezet:
 Imádkozván im újra látom
 S ontom értük hő könnyemet —
 Vágyam, szerelmem, ifjuságom:
 Halottaím — pihenjete!

BUCSU

(1885)

Oh ne szeress, feledj el engemet!
 Lelked álmaít mért szönéd körém?
 Te csak derüt látsz, örök kék eget,
 Csak szivárványt a vihar föllegén,
 Mosolygó tündér játszadoz veled,
 Nyomán rózsát hajt tikkadó fővény,
 S hová hív, ott a boldogság terem,
 Az ő hazája áldó szerelem!

Karomon oda nem jutnál soha!
 Hová én megyek: vadon rengeteg,
 Meredek nagy út, sziklák zord foka,
 Hol táncot jár a dúló fergeteg,
 Szünetlen csattog démon ostora,
 Mélységekből üvölt a szörnyeteg,
 És eget, földet örök éj fedez, —
 Szeretlenség bús országa ez.

Oh ne szeress, feledj el engemet!
 Ösvényed fölé lomb s virág fakad,
 Illat leng körül völgyön s bérc felett,
 Madárdal köszönt hűvös árny alatt,
 Minden lépteden égi kéz vezet,
 S őrizi híven édes álmodat,
 Alkony s támadat örülni tanít,
 Veled béke van — üdvözítő hit.

Hová én megyek, minő más a táj?
 Lomb ott nem fakad, kihalt a berek,
 Dal nem vigasztal sebhedt szív ha fáj,
 De kigyó sziszeg a bokor megett,
 Nem angyal virraszt, éj lidérce áll
 Kin fáradalmít szendergő felett,
 Ember ajakat csak átokra nyit, —
 Ott béke nincsen, számúzve a hit!

Oh feledj el, ne szeress engemet!
 Sugaras multad ígér szebb jövőt;
 Én sírva állok mult romja felett
 S kétségbeesve a jövő előtt,
 Kéjjel nézem a megnyílt sírkebelt,
 Csókkal üdvözlöm a bús szemfedőt;
 — Mi lenne sorsod, ha hozzám kötéd?
 Éjek éjjele borulna föled!

Feledj, s maradj virányos partodon,
 Hagyd a küzködőt menni egymagán,
 Kit lelke vágya idegenbe von,
 Harcol halálíg s győzelme talány!
 Maradj s ha csendes nyári alkonyon
 Egy fáradt szellő megsugja talán:
 Nincs többé már, — ledült, — kiszenvedett:
 Nem átkozsz, — áldod bús emlékemet!

KARÁCSONY-ESTE

(1885)

Szent este a karácsony-este,
 Krisztus szállott alá az égből, —
 Hívőnek égi üdv és béke,
 Tévelygőnek hit menedéke, —
 Krisztus szállott alá az égből.

Áldott est' a karácsony este,
 Angyalok szállnak alá égből,
 Vigaszt hozva, sebet hegesztve,
 Kárpótolva, mi el van veszve, —
 Angyalok szállnak alá égből.

Boldog est' a karácsony este,
 Remény s vágy száll alá az égből,
 Csüggedt lelket életre keltő,
 Tépett szálát továbbra fejtő, —
 Remény s vágy száll alá az égből.

Gyászos est' a karácsony este,
 Ki mindezt várja s nem leli,
 Halott reményben, vágyban, hitben,
 S felemelni kevés egy isten,
 Mert nincs hazája mennyei!

AMIKOR SZÜLETTEM...

(1885)

Amikor születtem megjelent az átok
 S feketére festve ringó nyoszolyámat,
 Ördögi mosollyal vigyorogva szólt:
 Koporsód zártáig sohase légy boldog!

Amikor meghalok, tudom ismét eljön:
 Ne találj nyugalmat se égen, se földön,
 Kinod örök lángja égetve emésszen,
 S hamuvá ne éghess, ne mégse egészen!

Betelt, — be fog telni! hanem amaz Isten,
 Kiben mindig bíztam, kiben mindig hittem
 Egy sugárt derített az örökös gyászra
 S éjjelem beolvadt hajnalhasadásba!

Bedült sír felett is bimbó fakadása,
 Hite tört léleknek, sebhedt szív áldása,
 Te semmi, te minden, halálban is élet:
 A te sugárod ez, isteni költészet.

Oh dühöngő átok nehéz súlya, terhe,
 Kin örök lángjának égető tűznyelve
 Temess, tiporj, égess, csak maradjon nékem:
 Az én Istenemtől ez egy örökségem!

SZILVESZTER-ÉJJELEN

(1885)

Egy galy, mely elaszott, egy lomb, mely lesárgult
 Az örök vén fáról ujjalag aláhullt,
 Tán hogy mi fakasztá, tán hogy mi növelte,
 Tehetetlen gyásszal gyászoljon felette!

Megdöbben a múltó, a halandó véges:
 Lám a végtelen is veszíteni képes!
 S hajh, mi sírját abból egy paráynak ássa:
 Útja az egésznek ama nagy múlásra.

S mintha átnyílna egy kin eget, földet,
 Hallatszanék jajja világnak, időnek,
 Ama kiterjesztett erősség remegne,
 S az enyészet állna gúnyosan nevetve.

De hahotán, jajjon által egy hang rezdül:
 Hatalmam a sugár a teremő mennyből,
 Lényem örök nagyság szeretetben, hitben,
 Urad vagyok múlás — kinek nevem *Isten*.

S az idő sírjára mennyei fény árad,
 Újabb lombja sarjad az örök vén fának,
 Mélység és magasság alleluját harsog —
 Csak az enyészet ölt kétségbeesett arcot!

BOSZORKÁNY-ÜDVÖZÜLÉS

(1886)

Ledült az öreg nap tenger kebelére,
 Puha habos ágyra,
 Fekete talárját teríté az égre,
 Éjfél bús leánya,
 Alszik a tücsök már, denevér se rebben,
 A bagoly is szundít mohos vén üregben,
 S Zetelaki Zádor, a galambösz várur
 Nem alhatik, nem, nem.

Nagy nehéz indulat háborogó lelkét
 Tépi, űzi, hajtja:
 Lestem, ha megúli feslő bimbó kelyhét
 Nyájas ég harmatja,
 Oh, amíg növeltem, szellőtől is féltve
 Hány imát küldöttem zsámolya elébe,
 Ki mindenek fölött végzetetlen örök,
 Egek Istensége!

Hogyha csak egyet is meghallgatott volna!
 De nem, süket maradt — —
 S lányom szive jég lett s két arcán a rózsza
 Igéző kárhozat, —
 Hogy aki epedve rajong, eseng érte,
 Büszke Székelyország legszebbik vitéze
 — Bár a porba hullva lábához borulna —:
 Gyehennája érje.

Te Isten, te Isten, sujtoló karoddal
 Mért alázzsz ily mélyen?
 Hogy egy ágba hajtván nagy bölcs akarattal
 Szerelmem s reményem,
 Vágyam, mit egy élet növele magasra,
 Ez egy ajándékok a porba tapossa,
 S hantom fölé szállva a gúny hahotája,
 Legyek sír lakosa?!

Nem! kegyetlen Isten ezerszer egy végbe
Inkább megtagadlak!

S te hozzád fordulok kárhozat mélysége,
Ura a pokolnak!

A jóságos — haha! mit fejemre dörgött,
Te az ő fejére emeled majd, ördög,
Akaratja ellen ravóbán-törzs lennem,
Ha hozzád könyörgök!

Lelke zivatarját így tördeli szókra
Zetelaki Zádor,
Mig lehu! az égről fenn pacsirtaszóra
Az éjjeli fátyol;
Koronás nap támad fenn az örök iven,
Dal, illat az Istent tömjénezi híven,
Csak ő marad mostan megátalkodottan
Lélekben és szívben.

Hívatja paranccsal első kuruzslóját
Jó Székelyországnak,
Bűbajos erővel jövőbe ki jól lát,
Multba viisszaszállhat,
Mi égben van kötve, ő földön megoldja,
Tüzet lop a szívbe, hogyha ki van oltva,
Szerelmet öl s támaszt, lelket olvaszt s választ
Egy kicsi kis szóra.

És Ríska asszony jön betegen, bágyadtan,
Mint egy kósza lélek,
Akit itt feledtek örökös átokban
Tovafutó évek,
Melyeknek hava rég szöghaját megülte,
Régi rózsás arcát sápadtra törülte,
Csak két szeme párja babonázó bája
Megmaradt örökje.

Nagyságos nagy uram — síri hangja rezdül -
Hívatál, eljöttem ...
Zetelaki Zádor testestül lelkestül
Kínosan megdöbben,

Homloka márványát barázdára szántja
 Elíjesztő kétely tovavillanása,
 Küzd a kettős oldal, a gonosz a jóval,
 Hogy amaz ezt váltsa.

Jó napod hoz, Riska! bábajos erődre
 Híres hét országon;
 Hogyha erőd volna, mi lelke'm benötte
 Az én nyavalyámon:
 Busás jutalomnak dehogy esik híja,
 Csak mi fenn a titkok fájára van írva,
 Mondd meg: a leányom, atyai bálványom
 Szerelmét ki bírja?

Boszorkánytűz éled kilenc színű lánggal
 A forraló aljon,
 Bűvös kocka perdül, zendül a varázsdal
 Babonázó ajkon,
 Nézi Riska hosszú meredőn a lángot
 S dörögí mély tompán: nem hallok, nem látok,
 Nincs hatalom nyitnom zárat eme titkon,
 Kít szeret a lányod!

Zetelaki Zádor révedezve sápad:
 Ehj, ehj, Riska néne!
 Minden bajos dolgát elíralod másnak
 Tövérről hegyére.
 S mért ma e fukarság, s éppen nekem szabva?
 Amit én ígérek, meg is van az adva:
 Három határ érte s kincs halomba mérve!
 Nosza Riska, rajta!

Csodatűz kilobban kincssóvárgó szemből:
 Állítson, tagadjon!?
 — De perdül a kocka, a varázsdal zendül
 Babonázó ajkon.
 Nézi Riska hosszú meredőn a lángot
 S dörögí mély tompán: nem hallok, nem látok!
 Nincs hatalom nyitnom zárat eme titkon,
 Kít szeret a lányod!

Zetelaki Zádor tántorogva szédül:
 Nincs hatalmad, haha!
 Úgy hát aki jöttél a pokol méhéből,
 Oda szállsz le még ma!
 De előbb, ördögös, — száz ördögöd van bár,
 Ezerszeres kinnal idefent meghaltál
 A világ csúfjára darabokra vágva,
 Csúfabbul a csúfnál!

Boszorkánytűz lobban s hamvába dül végkép
 A forraló alján;
 Valami előnti csodálatos fényét
 Ríska asszony arcán,
 Görnyedőre hajlott roskadó alakja
 Sudar büszkeségét percre visszakapja: —
 Hanem azt a titkot soha sem szorítod,
 Soha ez ajakra!

S mire a fáradt nap távol pihenőre
 Aládúlt az égről,
 A kénosi hegynek sok kín ült tetője
 Piros lett a vértől,
 Egy bíboros sugár alácsordult ormán,
 Ezerszeres kinnal meghalt a boszorkány,
 De egy kis jaj nem sok, de még annyi sem volt
 Hidegülő ajkán.

S mikor a hold ébredt a nyájas kelésű,
 Föld peremén távol,
 Jött szomorú arccal jegenye növésű
 Karcsu, magas pásztor,
 Bérci vadvirággal beültette hantját,
 Meg is megsíratta csúfos sír halottját,
 A pokolra fajzott ördögös vén asszonyt —
 Az ő édes anyját!...

Fenn pedig a várban, zetelaki várban
 Titkos ajtó fordul,
 Büszke várúr lánya éjjeli homályban
 Azon el-kifordul,

Liliom hajlása szellő lebbenésre,
 Párja után vágyó galamb repülése,
 Szerelmes virágra sugár illanása —
 Olyan a menése.

S lenn a lankás aljban, a gyászoló völgyben
 Kénosi hegy alján,
 Szomoru pásztornak felszárad a könnye,
 Arcája sem halvány,
 Két lélek eggyé lesz csókba' ölelésbe',
 A pokol beolvad a mennyei fénybe —
 — — Ez egy boszorkánynak, egy édes anyának
 Megüdvözülése!

AZ ÚJ ÉVHEZ

(1886)

Mogorva vén idő mosolygó leánya
 Én reám híjába mosolyogsz, híjába!
 Nem epeszt, nem csábít üde ajkad csókja,
 Szerelemre nem gyújt arcodon a rózsza,
 Szemed hjába ontja bűvös, bájos fényét,
 Olyan lettem én már, mintha nem is élnék.

Megviselt a sors a testvérid okozta,
 Szívem kövé dermedt, lélkem ki van fosztva,
 Egy kis virág nem sok, nem tavasz egy bimbó,
 Egy vágy, egy remény tán nem is boldogító,
 Szerelemből egy csöpp balzsamot hogy hintsen?
 Látod te mosolygó nekem annyi sincsen!

Pedig hajh, nem is rég gazdag voltam én is,
 Lelkesített vágy is, biztatott remény is,
 A szerelem kelyhe színig telve állott,
 Azt hittem csak nekem nyitnak a virágok,
 Aztán egy mosoly — ép' mint a tied olyan,
 S egy mennyország sirja nyílt meg e mosolyban.

Útamat azóta sivatagban járva
 Nem hiszek a könnybe', nem a mosolygásba',
 Könnyü pehely lettem dúló viharszárnyon,
 Jóságát nem kérem, haragját nem bánom,
 A tied' se félem, a tied' se kérem,
 Szótlán közönyössel játszadozhatsz vélem.

De százszor, ezerszer áldanálak téged,
 Ha mégis megtennél egy kis szívességet:
 Hogyha neked is majd teher lesz mi földi,
 Arcáid rózsáit az élet letörli,
 S szemfedőd tenkezed megfonta, megszötte:
 Terits egy pár araszt reám is belőle!...

ZERINDA ÁTKA

(1886)

A büszke fenyves százhangu zenéjét
 Elaltatá egy bűvös fuvalom,
 Lágyan varázsdal zendült szerteszét,
 Csodálva tapsolt rá bérc, völgy, halom;
 Pelyhes fészken felébredt a madár
 Mohón lesve a tündéri danát,
 Zerinda jött, követte illatár
 És a hajnal ráönté bíborát.

Vén tölgy alatt, a „Király-kút“ felett
 Megállt a tündér s elnémult a dal. —
 — Szébb nőt nem szül a csoda képzelet,
 Mint ez édeni ezer bájival;
 A bűvölet, mely két szemében ég,
 A mámor kéje, mely ajkán nevet,
 Ama varázs, mely keblén omla szét:
 Rabbá ejtené magát az eget. —

A tündér ott állt, aranyos hajával
 Játszva enyelgett a hajnal lehe,
 Mig fenn a bércezen érces harsonával
 Megharsant egy kürt hívó kebele.
 — Ah ő az, ő az, — suttogá sohajtva —
 Tündér ajakán a hang epedő,
 A csend beolvad csörtető robajba
 S vadon öléből vadász tör elő.

Két szem párja percre összeolvad,
 Két szívdobbanás percre néma lesz, —
 Az üdv s pokol, a menny és kárhozat
 Nagy tusájának rövid harca ez.
 — Mikor születtem szívem dús leve,
 Mikor meghalsz, szegény lesz végtelen, —
 — Szól a tündér — oh szép vadász jere,
 Zerinda szeret, élj értem s velem!

Fejedet rázod? lásd mi kéjbe ringat,
 Karodat tárd ki, e báj mind tied,
 Altató zenéd lesz a mámor, illat.
 S a boldogság mosolya reggeled,
 Lásd, lásd, a kehely színig van tele,
 Gyöngyöző bora édes szerelem,
 — Eseng a tündér — szép vadász jere,
 Zerinda szeret, élj értem s velem!

(Tördék)

MARISKÁNAK

(1886 szept. 12)

Zajjal, pompával ünnepet nem ülök,
 Csak imádságba foglalom neved,
 Hogy ki egeből nekem aláküldött,
 Hogy vezessen a Te áldó kezéd:
 Napját, a fénylőt örök sugarával
 Állítsa meg feletted e napon,
 S hogy a föld, menny s a rögben is van Isten:
 Érezd s hídd mindig, mint ma, angyalom!

OH TETŐZZÉTEK BE A TEMPLOMOT!

(1888)

Emeld fel fődét, te nehéz időknek
 Annyit szenvedett árva gyermeke,
 Kít ág inkább tép, szél is inkább megfú,
 S balsorsnak átka üzve kergete!
 Im új nap ébred, szebb nap hajnala,
 Im az oltáron a láng már lobog,
 Zendül az Úr teremtmő szózata:
 Oh tetőzzétek be a templomot!

Szülte égi tűz, forgó szél hozá,
 S letette szent kéz az első követ.
 S oh csoda-varázs, mit eszme hatalma
 S tudásnak, hitnek szomja elkövet:
 A porszezből szikla vára épül,
 Pusztában a múzsáknak csarnokok,
 Ahol megértik, honnan hirdetik:
 Oh tetőzzétek be a templomot!

És betetőzték. Ti letünt századok
 — Múltból jelen- s jövőnek záloga —
 Beszéljete ti, tudomány világa,
 Onnan hány útlan útra lángola?
 Szövétnekre hány eltévedt talált!
 Hány seb lelt nála enyhe balzsamot!
 Vágyat, reményt, hitet a csüggedő!
 — Oh tetőzzétek be a templomot!

De hajh, vihar kelt, ég föld elborulván
 Villám sujtott s a szent fal rom leve,
 Szentélye dültén égő könnyet ejtett
 És gyászt öltött a múzsák istene;
 Mit a század percenként épített,
 Egy perc emészté, s amit ránk hagyott
 Apák ajkáról örökség gyanánt:
 Oh tetőzzétek be a templomot!

Im csonkán ott áll még a szent örökség
 És gyászt viselnek őrző isteni,
 Az apák lelke vissza-visszajár
 Némán borongva könnyet ejteni.
 És mintha sírból, égből hallanók,
 Hogyan zokog, sir ezernyi halott:
 Beáll az éj, Ilion romba dől:
 — Oh tetőzzétek be a templomot!

Jer özvegy asszony, im az Úr perselye
 Esengve kér, egy kis fillérre vár;
 Jer méltó utód apád nagy nevére,
 Éleszd, — az oltár hamvadóba' már;
 Szegény és gazdag, gyujts szövétneket,
 Hisz a régi tűz el nem alhatott, —
 S megáld az Isten megáldó keze!
 Oh tetőzzétek be a templomot!

Igen, megyünk mind felemelni téged,
 Nehéz időknék árva gyermeke,
 Kít ág inkább tép, szél is inkább megfú
 S balsorsnak átka úzve kergete;
 Im új nap ébred, szebb nap hajnala,
 Im az égi tűz gyujtva ég, lobog,
 S ki vesztegel, ha az Isten beszél:
 Oh tetőzzétek be a templomot!

SZÉKELYFÖLDÖN

(1889)

I.

Járom az erdőt, a bús bércfokot.
 Lelkem egykor itt mennyit álmodott!
 Rejtelmes világ, mélységes vadon,
 Tanum voltál, s ujjongtál álmímon.

Aztán vihar jött, zúgó fergeteg —
 S ma, hogy itt járok ismét köztetek :
 Rejtelmes világ, mélységes vadon,
 Légy tanum újra, s zokogj a valón.

II.

Öreg erdők, bércek,
 Zuhatagos patak,
 Amikor elmentem,
 Beh megsíratlak.

Öreg erdők, bércek,
 Isten a tudója :
 Most is siratnálak,
 Hogyha könnyem volna !

III.

Sűrű, sötét erdők,
 Zúgó rengetegek,
 Idegen világba
 Miért engedtetek ?

Mért nem álltad útam
 Te csacsogó cseimely
 S bércek vad viharja,
 Haragos lelkeddel ?

— Vadgalamb bűgása,
 Vadrózsák fuvalmí,
 Ugye visszahívtok
 Köztetek meghalni ?!

KÉSŐBBI VERSEK

A HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI „VIGASZ” C. EMLÉKKÖNYVBE

(1895)

Olyan közel hozzá, olyan messze tőle,
 Én e sívár földön, ő a temetőbe',
 Én e süket zajban, ő az örök csendben,
 Én síralom völgyén, ő csillagos mennyben;
 E roppant távolság, ez a külön két út,
 Ha majd egybe olvad, ha majd együvé fut,
 Találunk-e vigaszt, balzsamot sebünkre,
 A tulsó világon egymásra lelünk-e?

ÁRPÁD, ANTI

(1895)

Kecskerágó, sárga répa —
 Ennek a fele sem tréfa!
 Árpád s Anti összebuknak
 — Csitt te, csitt te, hallga! —
 Meglapulnak, súgnak-búgnak,
 Édes anyjuk hallja?

No, most segíts vén szakállam,
 Hogy én tüstént kitaláljam, —
 Nagy fekete kalamáris,
 Sugd meg, hogy mi készül?
 Fakatona, generális,
 Beszéld el könyv nélkül!

Hogy mi készül, jó barátom,
 Hát én mindjárt kitalálom.
 Piffeg-püffög, füttyörésző
 Vasút készül már ma,
 S azon megyünk, ha nem késő,
 Holnap Kolozsvárra.

Azon vízünk — hajtsad, vágjad! —
 Vásárfiát nagymamának,
 Tíz pár csókot egy huzamba —
 — Hanem most már ácsi!
 Ha meghallja, még elmondja
 Nagy bajuszu bácsi!

KELETI TÖRTÉNET

(1895)

Kelet földén, hol mindig rózsza nyit,
 A pálma s ciprus hinti árnyait,
 Hol a madár a sűrű lomb alól
 El nem muló boldogságról dalol,
 Hol ébred a nap tengerek ölén:
 Élt egy király, ezüst szakállu vén.

Tanácsot ő egy napra összehítt,
 Idézte mind országa bölcseit,
 Ki multba néz, ki sejti a jövőt,
 Ki látja, mit titkos kéz elfödött,
 Ki old, ki köt varázstűz lánginál, —
 S hahogy begyültek, szóla a király.

„Gyakran betért házamba a halál,
 Enyém ki volt, mind-mind a sírba már;
 Bús fejfakép állok még egymagam,
 S a végső sarj, aki még hátra van,
 Egy gyöngye gyermek, szőke kis leány —
 Fiam hagyá örökségül reám....

Kelet tudósi, bölcsek és papok,
 Kívánom, hogy tanácsot adjatok:
 Mit hagyjak e kis lányra kincset én,
 Olyat, mi majd az élet ösvenyén,
 Ha sorsa túske s kő között vezet,
 Megóvja, védje mindenek felett?

— — Varázstűznél a bűvös ige szól
 Időkbe látó mágus ajkiról:
 — Kérünk, esengünk, hogy te légy velünk
 Tanácsadásban, édes Istenünk,
 S az *egy* igazra aki megfelelt,
 Onnan felül te adj rá égi jelt!

S ím az első bölcs ily tanácsot ad:
 — Hagyd rá, királyom, dús országodat,
 Vész és vihar birkózhat-e vele,
 Ha védi egy nép karja, fegyvere?
 Mert boldog csak az erős itt alatt —
 Szólt az első — s az ég sötét maradt.

És nyomba' rá beszél a második:
 — Igazra, szépre ami megtanít,
 Mely tisztán látva földet és eget,
 A siralom völgyén is véd, vezet:
 A tudomány, az ész, a bölcsesség — —
 Szól, s lám az ég bús, jeltelen, setét.

— E földi útján, milljó csáb között,
 Ha lába túske- s kőbe ütközött,
 Hogy óva, védve tudd a gyöngé nőt:
 Tanítsd, királyom, imádkozni őt! —
 Mond a harmadik, s a kék égre fent
 Egy csillag tündökölve megjelent...

BREKEKE ÚR ÉS KURUTTY NÉNE

(1896)

Ez aztán a furcsa eset!
 El sem hinném, hogy megesett,
 Ha egy száz esztendő s gólya
 Maga nem beszélte vóna,
 S nyomban hitet nem tesz rája
 Három tücsök s hat veréb.
 Elmondom hát, amint történt,
 Jöjjetek csak közelébb.

Brekeke úr s felesége
 Kuruttyoló Kurutty néne,
 Szúnyogokra vadászgattak
 Fűmagocskát halászgattak;
 Káka tövén, béka várban
 Minden este, hajáha —
 Volt énekszó, dínom-dánom,
 Hejehuja, lakoma.

Brekeke úr egy szép reggel
 Az ágyából mérgesen kel,
 Jobbra brekeg, balra brekeg,
 A haragtól majd megreped:
 Hogy ez így van, hogy az úgy van,
 Hogy ő megver valakit,
 Hogy ő ilyen sovány tóban
 Béka-uccse nem lakik!

Brikkom-brekkem, ha haragszom,
 — Így kuruttyol: — Készülj asszony,
 Mert én tovább ki nem állom,
 Kivándorlunk, békapárom!
 Amerika úgy sincs messze,
 Csak amott túl a dombon,
 Ott van boldog béka-élet,
 Oda megyünk, ha mondom!

Kurutty néne ámul-bámul,
 Jól értette, vagy fonákul?
 De csak megy a kamarába,
 Összepakol hamarjába,
 Szunyogoldalt, légycubákat,
 Fűmagocskát, négy szemet —
 S tarisznyával, gyalogszerrel
 A békapár útra ment.

Mennek-mennek, mendegélnek;
 Hát egy egér jön feléjek.
 Hopp, mi van a tarisznyába' ?
 Ide vele hamarjába !
 Kurutty néne kipakolta
 A tarisznát elébe,
 S a kis egér, mi benne volt,
 Mind megette ebédre.

Mennek-mennek, mendegélnek;
 Hát egy gólya jön feléjek;
 Piros csőre kitteg-kattog,
 Sárga lába típeg-tapog —
 — Tyú, de békaszagot érzek!
 — Már távolról kelepel, —
 Kelep, kelep, — tyú, de jó lesz
 Egy kis békaeledel!

Brekeke úr, Kurutty néne,
 No most itt a világ vége!
 Lapu sincsen, zsombék sincsen,
 Mi befedjen, mi elrejtсен.
 — Jaj, de nini, mily szerencse,
 Itt az egér kapuja, —
 Három ugrás, kilenc bukfenc,
 Beugranak hát oda.

Öreg egér zirmeg-zörmög:
 — Cerrem-círrom, mi az ördög:

De amikor megismeri,
 Két tenyerét összeveri:
 — Béka komám, komám asszony!
 Hadd ölelem — hozta ég!
 Szegény házam soh'se remélt
 Ilyen ritka szerencsét!

Brekeke úr s Kurutty néne
 Majd elsúlyedt szégyenébe'.
 El nem mondták a gazdának,
 Milyen botor útban járnak.
 Ironkodva, pironkodva
 Kibrekegték élvégre,
 Hogy ők biz a komájukhoz
 Betértek egy ebédre.

No, de erre, — lirom-lárom,
 Lett is aztán dinom-dánom!
 Sem azelőtt, sem azóta
 Nem volt annyi egér-nóta.
 Ebéd után a házi úr
 Kocsijába befogott,
 S vendégivel — gyi te, gyi te! —
 Vigan haza robogott.

A két béka haza érve
 Kiállott a tó szélére;
 Örömben hálálkodtak,
 Béka-módra imádkoztak;
 S kuruttyolva kikiálták:
 Sehonnai halálig,
 Magyarország szép földéről
 Más országba ki vágyik!

SÖTÉT ÓRÁK

(1900)

I.

Ezek a kopár, néma sziklák
 Úgy a lelkemhez illenek —
 Mosolygó virág nem fakad itt,
 Madár nem zengi vig dalait,
 S nem járnak köztük emberek.

Csak néha suhan át egy árnyék
 A szomorú bércek felett,
 S halkan suhogva azt beszéli:
 Nagy bolondság születni, élni,
 S bizony bolond — aki szeret.

II.

Kérdezik a sziklák: szegény beteg ember,
 Vergődő szíveddel mit keressz közöttünk?
 Dal itt nem vigasztal, lomb enyhet nem adhat,
 Itt csak a vihar dül, rombol, tördel, szakgat —
 — Szenvedni születünk!

Büszke, dacos sziklák, ide azért jöttem,
 Amikor a vihar átcsapott fölöttem:
 Tanuljon a szívem büszke, dacos lenni,
 Soha se szeretni, soha se feledni —
 — Szenvedni születtem!

III.

Amerre céltalan bolyongok,
 Virág ott nem fakad,
 Dalos madártól meg nem csendül
 A néma sivatag.

Fölöttem sötét madár röpköd,
Mögöttem ciprusok:
Úgy érzem, akármerre járok,
Temetőben vagyok!

IV.

Halász voltam kis csolnakommal
A zúgó tengeren,
Kerestem, száz viharral küzdve,
A gyöngyöt, hol terem?

Kis csolnakom, szegény szívem te —
Im elsülyesztelek:
A mi számunkra nem teremnek
Gyöngyöt a tengerek.

V.

Azt hittem, az idő meggyógyít,
Balzsamot s enyhet ad,
Kítörli szívemből emléked
És csalfaságodat.

Nem, — az idő rideg sirásó,
Csak dúlja szívemet,
S emlékeddel oda minden nap
Mélyebben eltemet.

VI.

Tí hangos, lármás ajkak,
Tí ujjongó szívek,
A zajnak, nevetésnek
Többé már nem hiszek.

Az ajk csak akkor igaz,
Ha néma, hangtalan,
S csak az a szív őszinte,
Amelynek gyásza van,

AZT MONDJÁK . . .

(1900)

Azt mondják, nincs szívem,
— Igazuk van abban.
Valakinek régen
Zálogba od'adtam,
S értéktelen holmit,
Lim-lom közé vetve,
Soh'se adta vissza,
Magánál feledte.

Ha valaha egyszer
Licitálnak nála,
Felhánynak apróra
Mindent a lombtárba',
S megperdül a dobszó:
Nosza, egyszer, kétszer:
Vajjon te rossz zálog,
Milyen áron kélsz el?

VÁLASZ EGY LEVÉLRE

(1909)

Egy nyomtatott írást
Kaptam tőled, János,
Mely nemös szándékban,
Látom, nem hiányos.
Bizonyoságot kérsz, hogy
Nem éltem hiába,
Nevem érdemös a
„Monográfiába“.

Sokat viaskodtunk
Éltünkben mi ketten;
De azt jó pajtásom,
Még sem érdemlettem,

Nem is tettem fel azt
 Soha én te rólad,
 Hogy számárságimat
 Írásba felrójad.

Éltem, ahogy éltem,
 Írtam, amit írtam,
 S mert keserű könnyel
 Pár nótát elsírtam:
 Ha vétöttem azzal,
 Ne hányják szememre,
 Soh'se emlékezzék
 Senki a nevemre!

Az út szélén jártam,
 Senki sem vett észre,
 Temető szélére
 Megyek pihenésre,
 Egy korhadt fejfa sem
 Jelöli meg sírom, —
 Kell-e ennél bővebb
 Életrajzot írnom!?

ORBÁN BALÁZS SÍRJÁNÁL

(1911)

Mindnyájunk mögött a sötét halál
 Lépten leskődik, hogy utunkat állja.
 Az örök éjfélt mindnyájunkra vár,
 Hogy ránk boruljon fekete homálya.
 A könny patakja ömlik szakadatlan,
 Hogy a sír keble kiapadhatatlan.

Amde fölszárad a könnyek patakja,
Ahol most állunk, ilyen sír felett —
Ki egész éltét nemzetének adta,
A halálon is győzelmeskedett!
Ő, a dicső, itt nincsen eltemetve,
Ott él örökké a székelv szívekbe'!

Te, a Hargita zúgó fenyvese,
Ti, a Küküllők, az Olt habjai,
Szép szülőföldjét mennyire szerette,
Ti lesztek mindig élő tanúi!
S ti, akik fönn a hadak útján laktok,
Köztetek néki méltó helyet adtok!

— A késő utód majd eljön ide
S nem könnyet ejt, de mond egy hő imát
Hogy áldja meg az ég s föld Istene
Ily hű fiakkal a szegény hazát!
— Pihenj nyugodtan, jó Orbán Balázs.
A te sírhalmod — a föltámadás!

EPILOGUS

— A székelvudvarhelyi ref. kollégium új épületének felavatására. —

(1913)

Oh, hogyha e percben a kezemben volna
Tinódi Sebestyén s Arany János tolla,
Az elmúlt idöket hogy *azzal* rajzoljam
S *ezzel* a jelenhez méltó dalba mondjam!

— Az elmúlt idöben mennyi nemes lélek
Áldozott oltárán ama híthűségnek,
Mellyel a Múzsáknak itt templomot raktak —
S lám az unokáknak tüze ma sem lankad!

Apafi Mihály és Bethlen János lelke
 Ma örömkönnyet sír a csillagos mennybe',
 Hogy amelynek első köveit ők ásták,
 Betetőzve látják az isteni bástyát!

A régi diákok, — oly sok százan, ezren, —
 Isten trónja előtt a csillagos mennyben
 Ó szent nevét áldva leborulnak térdre,
 Hogy az unokákat így nagyra segítse.

Mostani lakói eme szent falaknak,
 Ahol néktek hitet és tudományt adnak,
 Jó avagy balsorsban valameddig élték,
 E napot, ez órát el ne feledjétek!

Legyen a jelen s múlt előttetek példa,
 Hithűségeteknek törhetlen acélja!
 Istenért s Hazáért mit tett az apátok,
 Fiaitokat rá jól megtanítsátok!

S ti szent falak, kiket újra tetőzének,
 Büszke magasságban fönnten hirdessétek
 A tudás hatalmát, a hit erősségit
 Széles e hazának az idők végéig!

BODOLAI MÁRTON

(Töredék)

— Ily kora hajnalban hová, édes férjem?
 — Felnézek a bércre, hites feleségem!
 Valamely vén mackó zavarja a nyáját,
 Elhozom a talpát izes kocsonyának.
 Ha vissza nem térnék delelő ebédre,
 Megjövök bizonynal vacsora-estére,
 Ha késném, nem késsem göncöl-szeke-
 — Bodolai Márton vadászatra indul.

Pihen a madár még szunnyadó lomb alatt,
 Lomha, nedves ködtől szürke a pitymallatt;
 Csak ritkán ha lebben egy-egy szellő szárnya,
 Rá felsír a fenyves, mintha szíve fájna,
 S távol siráma míg átzokog a tájon,
 Mintha így beszélne: Bodolai Márton!
 Tégedet siratlak, egyedül csak téged,
 Síratom elsülyedt lelki üdvösséged;
 Mikor hitet adtál, hiteszegő voltál,
 Megtagad a kereszt, kiátkoz az oltár,
 A földön, az égben jaj neked, jaj neked —
 Nem a feleséged, — azt a lányt szereted!

Foltokra szakadt köd ide-oda térül —
 — Igazad van erdő, szeretem vég nélkül!
 Nem kértem közöttte s köztem pokol ég-e?
 Szeretem az oltár s Isten ellenére.
 Bűnhődjem, hogyha kell, égben avagy földön,
 Időkön-időkig kárhozat gyötörjön,
 Égesse gyehenna lelkem izre-porra:
 Csak egyszer legyünk egy csókban összeforrva!

Áttör a kelő nap a ködön, homályon —
 — Keserű csók lesz az Bodolai Márton!
 Méze helyett méreg, lángja helyett hamva;
 Mikor üdvét érzed, átok vegyül abba.

Amikor melenget az újra gyúlt tűzhely,
 Fagyos sírházából egy halott majd fölkel,
 Ajtódon besurran, oda lép elédbe,
 Csontkezét rányomja húséges szívére,
 Nagy sebét elrejtí, nem zokog, nem jajgat,
 Jóságos két szemét pihentetve rajtad,
 Szeretõn — mint régen — némán kérdez téged:
 Ismersz-e? Én vagyok — első feleséged!...

Gelicemadár bűg erdő-mélyen távol —
 Bodolai Márton maga elé bámul,
 Hideges borzongás végig ömlik rajta,
 Büszke daccal aztán szögfejét felkapja:

Hátha ezer ördög, ha sírból, ha égből
 Vacogó csontvázal rémitni élém gyűl!?
 Az riaszt, ez üldöz marcangolva, tépve:
 Hahotázva nézek a pokol szemébe!

Csacska rigó füttyent rejtett, titkos ágon —
 Rút hahota lesz az, Bodolai Márton!
 Már csendül előtted, már harsog utánad
 Mindentudó nyelvén a csúfos világnak,
 Mely a mai útnad gonosz célját látja:
 Mégy, hogy a bálványod letaposd a sárba;
 Hogy ami százszor szent, a szemétre dobjad;
 Patyolat-fátyolát összetépjed rongynak;
 Első édes álmát, vágyait megölve
 Lelke tiszta hamvát letöröld előre;
 Hogy tanú legyen rá egykép' a föld s égbolt:
 Hahogy feleséged, — szeretőd elébb volt!

Átsuhan az erdön kósza bagoly árnya —
 Bodolai Márton visszadöbben hátra;
 Néz iszonyu hosszan mereven egy pontba:
 — Patyolat-fátyolát összetépjem rongyra?
 — Hogy ami százszor szent dobjam a szemébe?
 — Hogy ne legyen tiszta a világ szemébe?
 — Soha ilyen árért, soha ily gonoszúl —
 És remegő vállán a fegyver megmozdul.

— — — — —
 — — — — —
 Hahotáz sírjánál gúnyos világ szája:
 Gyáva öngyilkos lett, gyehennára vála.

JEGYZETEK.

Prológ. A költő 1883-tól 1887-ig írott verseit egy albumba gyűjtötte össze és 1887 márc. 15-én későbbi feleségének ajánlotta: „Sargavy Erzsébet úrhölgy önagságának (az én áldott „kis“ mamámnak) tisztelő szeretete csekély jeléül — a „jó fiú“. Ennek az emlékkönyvnek elején áll a Prológ. Tartalmánál és keletkezési idejénél fogva egész ifjúkori költészetének élére állítható. Megjelent nyomtatásban is. „Szamos 1887“.

Őszi este. Megjelent az Új Nemzedék 1884. évi 2. számában.

Szegény árva gyermek. Képes Családi Lapok, 1883. évf. 36. sz.

Székelyföldön. Koszoru, 1885. évf. 9. sz.

Réka sirján. Ország-Világ, 1884. évf. 19. sz.

Egy sir fog állani. Fővárosi Lapok, 1884. évf. 37. sz.

Aranyhaju Firtos. Ország-Világ, 1885. évf.

Nappal bolyongva. Ország-Világ, 1884. évf. 49. sz.

A nyilhúzás. Ország-Világ, 1885. évf. 26. sz.

De profundis. Az I. megjelent a Fővárosi Lapokban, 1885. évf. 58. sz.; a II. az Ország-Világban, 1885. évf.; a III. a Képes Családi Lapokban, 1885. évf.

Halottak napján. Ország-Világ, 1885. és Szatmári Hírlap 1894. nov. 3., 47. szám.

Búcsú. Ország-Világ, 1886. évf.

Szilveszter-éjjelen. Ország-Világ, 1886. évf. 1. sz.

Boszorkány-üdvözülés. Ország-Világ, 1886. és Szatmári Hírlap, 1894 évf. 52. sz.

Az új évhez. Képes Családi Lapok, 1885/86. évf. 15. sz.

Zerinda átka. Az album utolsó darabja. Ilyen alakjában befejezetlen.

Mariskának. Pokomándy Mariskának szól, első menyasszonyának.

Oh tetőzzétek be a templomot! Megjelent külön lapokon „Szabadsajtó, Szatmár“ jelzéssel. A szatmári — akkor még csonka, vagyis hatosztályu — gimnázium kiépítésére buzdít. Egy estélyen maga a költő elszavalta és a közönség között a jótékony célra árulta is.

Székelyföldön. Megjelent az Új Időkben. Az ujság-szeleten évszám nincs. Keltét a levelezésből tudjuk.

A hódmezővásárhelyi „Vigasz“ c. emlékkönyvbe. A hódmezővásárhelyi árvizkárosultak javára adták ki ezt az emlékkönyvet. Ez is Pokomándy Mariskáról szól, aki időközben másnak a jegyese lett s menyasszony korában meghalt.

Árpád, Anti. Ez az alkalmi versike Paál Árpádnak, a „Szeretve mind végig“ és más novellás kötetek szerzőjének két fiáról szól. Paál Árpáddal Fülöp Áron még hazulról jó barátságban volt, önkéntes korában együtt is laktak. — Megjelent Az Én Ujságomban; a kivágott laprészleten nincsen évszám.

Keleti történet. Magyar Lányok, 1895. dec. 1.

Brekeke úr és Kurutty néne. Megjelent Az Én Ujságomban; a kivágott ujságdarabon évszám nincsen.

Sötét órák. Felolvasatott a Petőfi Társaság 1900 május havi ülésén. Megjelent a Magyarországon, 1900 jun. 3. pünköst-vasárnapján.

Azt mondják. A költő feleségének biztos tudomása szerint ez is a Sötét órák közül való. Több elveszett.

Válasz egy levélre. Ferenczy János, a költő egykori szatmári mulatópajtása írta Szatmár város monografiáját és Fülöp Árontól is adatokat kért. A költő ezt a verset írta meg válaszul, de az elküldését addig halogatta, hogy végleg elmaradt. Időközben a monografia meg is jelent. Pár év múlva Ferenczy látogatóban volt Budapesten s akkor adta át neki a költő felesége ezt a verset. Így jelent meg a Szatmárnémeti c. lapban, 1909 szept. 5.

Orbán Balázs sirjánál. Az 1911 szept. 8-án tartott emlékünnepeyre, a rendezőbizottság felkérésére íródott. Megjelent ugyanakkor az Udvarhelyi Híradóban.

TARTALOM

	Oldal
Előszó	3
Prológ	7
Az én nótám	10
Őszi este	10
Otthon	11
Szegény árva gyermek	12
Székelyföldön	13
Réka sirján	14
Székely nóták I—V.	15
Egy sír fog állani	17
Egy árva leánynak	18
Aranyhaju Firtos	20
Nappal bolyongva	22
Nyílhúzás	24
Karácsonyi ének	26
De profundis I—III.	27
Halottak napján	32
Búcsú	34
Karácsony-este	35
Amikor születtem	36
Szilveszter-éjjelen	37
Boszorkány-üdvözülés	38
Az új évhez	42
Zerinda átka	43
Mariskának	44
Oh tetőzzétek be a templomot	45
Székelyföldön I—III.	46
A hódmezővásárhelyi „Vigasz” c. emlékkönyvbe	51

	Oldal
Árpád, Anti	51
Keleti történet	52
Brekeke úr és Kurutty néne	54
Sötét órák I—VI.	57
Azt mondják	59
Válasz egy levélre	59
Orbán Balázs sirjánál	60
Epilógus	61
Bodolai Márton	62
